

za ledene slapove. Konkurence na tekmi se ne bojim, saj soliram stvari, ki jih plezajo najboljši ledni plezalci v navezi.«

Svetičič se z alpinizmom ukvarja profesionalno, kar seveda ne pomeni, da s tem ustvarja kakšen poseben zaslužek. Le toliko, da lahko izpelje kakšen ‚nemogoč‘ podvig. Večino časa,

ko ni po svetu, prebije v rojstni vasi Šebrelje nad dolino Idrijce. V bližini ima dovolj kratkih sten za treniranje. Pozimi, ko pritisne mraz, so zanj zanimivi zaledeneli slapovi. Občasno opravi tudi kakšno višinsko delo v okolici. Star je triintrideset let in neporočen, saj je njegovo življenje posvečeno le alpinizmu.

ZAKAJ BI V GORE HODILI SAMO POLETI!

OPREMA ZA ZIMSKE TURE

Iz leta v leto je vse več turnih smučarjev, v državah nekdanje Zahodne Evrope je na številnih najbolj znanih turnosmučarskih gorskih vrhovih vse polno smučarjev, snežne gorske planjave brez ene same smučarske sledi pa so postale velika redkost. Vzrok za to je jasen: ljudje imajo vedno več časa, urejena smučišča so polna smučarjev - in kdo bo na koncu koncev plačal za en sam dan smučanja ob žičnicah 40 do 50 mark (ali pa recimo pri nas 800 do 1000 tolarjev), da bo potem ogromno časa prečkal v vrstah pri žičnicah, poleg tega pa v ljudeh še ni popolnoma zatrt gon po popolni svobodi, kakršno je velik del še mogoče uživati na turnem smuku.

Ljudi žene v zimsko naravo neprestano se spreminjajoče okolje, stalne spremembe: čisto drugače je v soncu kot med sneženjem, drugače v megli kot v ostrem zimskem vetru, ki nosi po zraku snežne kristale. Na vse to pa mora biti obiskovalec zimske narave dobro pripravljen in se mora takim spremembam stalno prilagajati. Vedeti je namreč treba, da so zimski pohodi v naravo bolj tvegani od poletnih in da se je treba na zimske razmere navajati postopoma: najprej v zasneženem gričevnatem svetu, šele potem v visokogorju, kjer so največja nevarnost snežni plazovi.

Glede na to mora biti tudi zimska oprema zimskega popotnika skrbno izbrana in tudi malo več je mora biti kot na poletni turi. Dobro je, da je zdaj v trgovinah mogoče kupiti lahko in toplo obleko ter lahko in dobro, preizkušeno opremo - če ne vsega v naših trgovinah, pa v bližnji tujini.

ČEVLJI IN HLAČE

Seveda je mogoče na smučarsko turo v hribe vzeti navadne smučarske palice. Vendar imajo zložljive palice velikanske prednosti, pa najsi bo na visokogorskih turnih smukih, na smučanju po sredogorju ali pri zimski hoji po gričevju. Zložljive palice je mogoče spraviti v nahrbtnik, ko jih ne potrebujemo.

Vendar morajo biti zložljive palice za turno smučanje najboljše kvalitete. Mraz ne sme vpli-

Za zimsko turo je treba več opreme kot za poletno.

vati na spoje členov, ki morajo biti natančno tako, kot želimo, izrabljene dele naj bo mogoče takoj zamenjati, konice morajo biti iz trdega materiala, da ostanejo vseskozi res ostre.

Če se na turno smuko odpravimo sredi ostre zime, lahko vzamemo s seboj navadne smučarske čevlje, kakršne nosimo na urejenih smučiščih. Pogoje je, da niso pretesni, da nikjer ne tiščijo in da predvsem pri prstih niso premajhni. Kar pogosto je mogoče v gorah videti dobre turne smučarje v »navadnih« čevljih za alpsko smučanje, kajti stik med nogo in smučko je v teh čevljih bistveno boljši kot pri drugih čevljih.

Prednost čevljev za turno smučanje je ta, da imajo podplat iz profilirane gume in da je mogoče v njih normalno hoditi, ker se noga lahko upogiba. Skoraj nenadomestljivi so čevlji za

turno smučanje, kadar moramo opraviti dolgo pot po dolini do hriba in dolg vzpon na goro, spomladi, na prečenjih in povsod tam, kjer se na poti izmenjavajo sneg, led in skala in kjer so prav strmi vzponi. Pomembno je, da imamo take čevlje, v katerih so noge dobro izolirane pred mrazom, poleg tega pa je treba pri nakupu gledati na to, da je zavezovanje lahko in da čevlji niso težki. Kdor ima težave z nakupom pravih čevljev, naj poišče tako trgovino (zdaj še v tujini), kjer mu bodo oblikovali notranji čevelj po njegovi nogi.

Hlače naj bodo iz razteznega materiala in tako velike, da bo mogoče v mrzlih dneh spodaj obleči dodatno spodnje perilo, poleg tega pa tako dolge, da jih je mogoče potegniti preko zgornjega dela čevljev, kar pomeni, da v tem primeru ni treba s seboj jemati gamaš. Pri nakupu naj bi bili pozorni na to, da imajo hlače velike in globoke žepe in visok pas. Številni svetujejo hlače, ki so podaljšane čez trebuh in hrbet in ki predvsem varujejo ledvice pred prehladom.

SRAJCA IN NAHRBTNIK

Srajce in majice iz bombaža postanejo in ostanejo med turo mokre od potu. Nasprotno tako imenovano športno perilo prepušča pot in tako koža ostane suha. V trgovinah imajo že toliko takšnih oblačil, da si bo lahko vsak izbral ustrezna. Zgornji sloj oblek pa je anorak, tenek ali podložen, kar je pač odvisno od pričakovane zunanje temperature in od letnega časa ali meseca ter višine nameravane poti. - Poleg tega so na voljo še različna »termo« oblačila in »-tex« jopiči (najbolj znan je gore-tex), tisti, ki jim je vsak gram v nahrbtniku preveč, pa si lahko kupijo peresno lahke pulije, jopiče in brezrokavnike, ki poleg tega zavzamejo izredno malo prostora, ko jih zvijemo, so pa izjemno topli in odlično varujejo pred vetrom.

Kar zadeva rokavice, je na takšno turo najbolje vzeti dva para: nekoliko tanjše rokavice s prsti za hojo in za toplejše ure in razmere ter debelejšje palčnike, ki so nujno potrebni za hujši mraz in ob vetru. Kot beremo v tujem tisku, so prav zanimive nove štirislojne rokavice »wild countrv«, ki so menda primerne tako za turne smuke po gričih kot za hojo na McKinlev, na primer.

Nahrbtnik naj bo tak, da bo mogoče nanj dobro pritrditi smuči in da bo na njem tudi prostor (in vrvice) za lopatico. Smuči je mogoče nositi na nahrbtniku vsaj na tri načine: vsako smučko pritrdimo na svojo stran nahrbtnika in konice zgoraj zvezemo, pritrdimo jih povprek pod vrhni žep, kar je primerno zaradi boljše razporeditve teže, ali obe smuči zvezemo in ju pokonci pritrdimo zadaj na sredino nahrbtnika.

V nahrbtnik spada seveda prva pomoč, ki je v

Smuči je mogoče v hribe nositi tako ali drugače

škafli pregledno urejena, smučarski voski, lepilni trak za tkanino, zakovice, žica, s katero bi lahko za prvo silo povezali kakšen del smuči, majhne klešče-kombinirke, vijaki za smučarsko okovje (vezi), kakšen plastični čep, če vijak ne bi več držal, lepilo, ki se v trenutku strdi, majhna pila za poškodovane robnike, rezervna očala, prusikove vrvice, kakšen jermen, nož z več klinami in nemara še kaj.

Turni smučarji natančno vedo (ali pa nemara tudi ne), kako neusmiljenemu ultravijoličnemu obsevanju so izpostavljeni v gorah in kako je sonce v višinah z vsakim metrom nevarnejše za kožo in oči. Izžarevanje še bistveno povečajo odbleski snežnih kristalov. Zato je vredno kupiti posebna očala, ki zadostijo tem izrednim zahtevam ter je mogoče skoznje dovolj natančno videti med drugim tudi v megli in v difuznih svetlobnih pogojih. Da bi ohranili zdrave oči in dobro videli, naj bo samo najboljša dovolj dobro.

NEVARNI PLAZOVI

V gorah, tudi pozimi, je posebno pomembno, da telesu privoščimo dovolj tekočine. Pozimi naj bi bile to kajpada tople in vroče pijače. Navadne termosne steklenice se med takšno potjo razbijejo, posebej izolirane termoske so neprimerno velike in ohranijo premalo toplote, kovinske termoske, ki se ne razbijejo, tehtajo prazne en kilogram in so poleg tega še drage. Zelo dobro pa so se obnesle čisto navadne

plastične steklenice, kakršne nosimo tudi poleti v hribe, pozimi pa jih ovijemo s puhastim jopičem ali podobnim ali v kos perila, ki »drži« toploto. Kupiti je mogoče tudi posebne puhaste ovojnice, jih oviti okoli steklenice in vse skupaj tesno poviti z lepilnim trakom. Poceni je in učinkovito.

Nobenega dvoma ni, da se je snežnemu plazju bolje izogniti ali storiti vse, da ga ne bi sprožili, kot se potem reševati iz njega. Kako velika nevarnost grozi turnim smučarjem od plazov, pove podatek, da vsak četrti, ki se znajde v plazju in se ne reši iz njega, preden se je plaz ustavil, ne preživi. Zato je treba narediti vse, da ne bi prišli v plaz. Vsekakor je treba stalno spremljati poročila o plazovih, upoštevati navodila poznavalcev in vedeti čimveč o plazovih.

Toda ker so snežni plazovi od vseh zimskih nevarnosti v gorah najbolj nepredvidljivi in postanejo njihove žrtve tudi zelo izkušeni gorniki, je treba biti na pobočjih, kjer bi se utegnil sprožiti plaz, še toliko previdnejši. Vsekakor pa je treba že na pot vzeti vse pripomočke za tovariško pomoč, če bi do nesreče prišlo.

O lavinskih žolnah, aparaturah, kot so Barryvox, Pieps ali Ortovox, smo v Planinskem vestniku že večkrat natančno pisali in to pot le omenjamo, da jih je nujno imeti s seboj. Opozoriti pa velja, da je kar nujno v visokogorje vzeti s seboj zložitljivo lopato (v tujini že prodajajo posebne lopate, ki jim služi za držaj alpinistični cepin). To je karseda koristen pripomoček: učinek kopanja z lopato je v snežnem plazju petkrat večji kot kopanje z rokami, kar pomeni, da bi z lopato

iz plazju odkopali človeka v 12 minutah, z rokami pa v eni uri, kar bi bilo za ponesrečenca najverjetneje usodno. - List lopate mora biti tako močan (kovina ali posebno kakovostna umetna masa), da zdrži tudi odkopavanje zledenelega trdega snega, poleg tega pa naj bi ga bilo mogoče pritrditi na držaj tudi pod kotom 90 stopinj, da bi tako z lopato lahko odstranjevali sneg iz luknje, ki smo jo skopali.

Sicer pa lavinsko lopato njihovi lastniki na srečo najpogosteje uporabljajo, ko si med potjo pripravijo v pobočju sedež, da udobno pomalicaajo, ali za kopanje luknje - bivaka v snegu ali pa iglujla.

SVOBODNO SONCE

Kajpada je treba s seboj na pot v goro vzeti tudi lavinsko sondo, ki lahko odločilno vpliva na to, v kako kratkem času najdemo kraj, kjer je zakopan ponesrečenec.

Ob tej individualni opreми (ki je je kar precej, ko jo naštevamo, vendar ne gre za velike in težke kose, pa še teh imamo precejšen del oblečenih) naj bi skupina, ki gre na turno smučanje, vzela s seboj še nekaj skupne opreme, na primer višinomer, natančno karto in prenosni radijski sprejemnik za spremljanje napovedi.

Resda je prijetneje smučati s prav lahkim nahrbtnikom ali celo brez njega kot s težko »omaro« na hrbtu. Vendar je človek, ki se odpravi v zimsko gorsko naravo, tam popolnoma odvisen od sebe in od tistega, kar ima s seboj. Na to je treba misliti, ko doma pred zimsko turo pakiramo nahrbtnik.

DEVET ZAPOVEDI PRI ZAKOPAVANJU PREIZKUSNIH OSEB

NEVARNE MAJHNE SNEŽNE LUKNJE

PAVLE ŠEGULA

Udeleženci 11. Mednarodnega zborovanja zdravnikov Gorskih reševalnih služb v Innsbrucku smo med drugim poslušali nekaj referatov na temo »V kakšni nevarnosti so osebe, ki jih na tečajih in preizkusih znanja lavinskih psov zakopljemo v sneg«.

Avstrijci so se tega vprašanja lotili zelo temeljito. Imeli so tehten vzrok: že 10. februarja 1965 je med sondiranjem na Wattener Lizum umrl 22-letni mladenič. Zadušil se je v neprimerni snežni luknji, v katero so ga kot poskusno osebo zakopali tovariši.

IZKUŠNJE IZ KRANJSKE GORE

Podobno nesrečo so imeli 22. januarja 1989. Med vajo na Wiedersberger Hornu so kot poskusnega zajčka zakopali 54-letnega reševalca.

Lavinski pes ga je našel čez pol ure zariplega in modrega v obraz in nezvestnega. Kljub helikopterju in naglemu zdravniškemu posegu v specializirani bolnišnici se nesrečnik ni več zavedel. Umrl je zaradi stisnjenja prsnega koša in izobličenja srca.

Podobne izkušnje imajo še kje, vendar k sreči z manj tragičnimi posledicami. Tako smo pri nas v Kranjski gori januarja 1965 delali poskuse o počutju zasutega v plazju. V suh pršič smo zakopali najprej **dr. Franceta Srakarja**, kasneje pa še **Mikca Drašlerja**. Dali smo jima radijsko postajo in njuno počutje sproti spremljali. Odkopali smo ju takoj, ko »sta se pričela izgubljalati«. Noben ni bil v »grobu« več kot pol ure.

Nemcem je pred leti plaz zasul njihovega markerja in tolikanj zmedel štrne tečajnikom, da so nesrečnika našli, ko je bil že mrtev. Vemo, da so pred slabimi 40 leti tudi naši tečajniki v